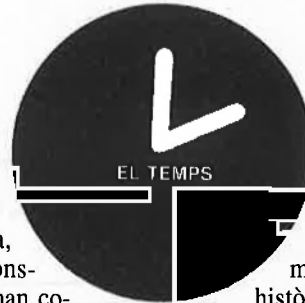

Catalunya Nord: canvi d'història

Per generacions i generacions, l'única realitat de la Catalunya Nord és que ni era *nord* ni era Catalunya. Era només un dels extrems meridionals de França, un departament més del *Midi* on els vells parlaven un *patois* si de cas més estrany que els altres. A l'altra banda, hi havia els "espanyols" —i el fet que aquests "espanyols" foren en realitat catalans no tenia cap importància efectiva—, que eren encara més "meridionals", és a dir, més pobres i endarrerits. Quan la mateixa Catalunya (del *sud*) tenia una existència precària, la Catalunya del Nord ni tan sols existia.

Existia Perpinyà, per als "espanyols": una petita ciutat francesa, la més pròxima a la frontera, on era possible *respirar* aires prohibits en aquesta banda, comprar llibres o anar al cinema, i poca cosa més. Quan es va produir el redescobriments del nord per part dels patriotes del sud (valencians inclosos), la relació i el reconeixement mutu no van anar més enllà d'uns grups rigorosament minoritaris, reflexions en la premsa, i la U.C.E. de Prada. Era un inici, però sense transcendència real ni efectes socials apreciables. Mentrestant —finals dels anys seixanta, tots els setanta i fins a principis dels vuitanta— per a les institucions d'una i altra banda de la frontera, i per al conjunt de la població, la frontera era la ratlla entre França i Espanya: entre el sud-est de França i el nord-est d'Espanya, en tot cas.

Els anys vuitanta, però, han representat

un principi de canvi substancial, i només marginal o testimonial. D'una banda, al nord de la frontera, l'acció dels grups amb consciència nacional catalana han començat a produir els primers efectes notables: ja són una presència real, la idea de catalanitat comença a ser per a molta gent alguna cosa més que un folklore residual, la presència de la llengua ja no és només la d'un *patois* a extingir. D'altra banda, les mateixes institucions locals i departamentals han començat a prendre part —tímida encara, però significativa— en aquest mateix moviment: com a mínim, l'hostilitat ha cedit, i el reconeixement de la realitat catalana (si no encara política, almenys cultural... i econòmica) és ja un fet en marxa.

Els altres dos factors decisius es troben en aquesta banda de la frontera: l'aparició d'una Catalunya institucional, d'una entitat política catalana, un govern català, una entitat política amb una presència pública com a tal. Els catalans del nord, llavors, han descobert al sud un interlocutor —dotat d'un cert poder— que no

és només *Espanya*. I han descobert que aquesta nova Catalunya és, alhora, un poder econòmic de primer ordre. L'enyorament històric, els residus folklòrics, i fins i tot les pures ideologies nacionalistes, els ha substituït la percepció d'un centre de poder i d'uns interessos comuns perfectament tangibles.

Fa pocs anys, haurien estat impensables paraules com les del batlle de Perpinyà: "Ací no fem res d'important sense convidar la Generalitat". O que el president de Catalunya fóra cridat a Perpinyà a inaugurar un Palau d'Exposicions. Perpinyà, en pocs anys, s'ha descobert un "paper de mitjancer", una vocació de centralitat, única via per a superar la seua condició de perifèria extrema de França. I aquesta vocació és, necessàriament, una vocació catalana: es basa en la importància de ser, realment i no només en la ideologia, el centre de la Catalunya del Nord.

Això no eliminarà tres segles d'assimilació francesa, ni el problema de la immigració no integrada, ni la presència amenaçant de l'extrema dreta, ni molts altres problemes. Però pot representar els inicis d'un nou camp de possibilitats, l'obertura d'una nova dimensió on el fet de formar part de Catalunya siga el factor crucial. Amb una perspectiva a mig termini, els valencians tampoc no haurien d'oblidar-ho: Perpinyà queda lluny, però només a primera vista.